

groot boek, getiteld: *Beschrijving der slangbrandspuiten en hare wijze van brandblusching*, versierd met platen, die alle door hem zelf geteekend waren — een boek, dat nog in den tegenwoordigen tijd zeer gezocht is en door de liefhebbers duur wordt betaald.

Ik meende onzen lezers, die niet in 't bezit van den jaargang zijn, waarin de zooëven genoemde levensbeschrijving van Jan van der Heijden voorkomt, een dienst te bewijzen, door nog even 's mans afbeelding te plaatsen.

GERED DOOR EEN MIJN.

DOOR W. METS Tz.

Ieder weet, hoe door de afschuwelijke moordwerktuigen, die men mijnen noemt, in den laatsten oorlog meer dan duizenden menschenlevens zijn verloren gegaan.

Dat er echter óók een menschenleven *gered* werd door een mijn, was iets nieuws voor mij; maar het verhaal van den Noorschen matroos Hans Drontheim, laat geen twijfel over, of zoo iets behoort toch óók tot de mogelijkheden.

«Ik was aan boord van de «Iris,» zoo verhaalt de man, «ik geloof, 't was in het begin van 1915. Onze boot, een schip, dat pas vier jaar telde en 'n inhoud had van ruim tweeduizend ton, was op weg met een lading kolen van New-Castle naar Christiania.

Toen wij naar gissing een mijl of dertig, veertig hadden afgelegd, 't was nog klaarlichten dag, was 't ons, alsof wij eensklaps op een wrakstuk of zoo iets liepen.

Oogenblikkelijk na dien lichten stoot, volgde er een ontploffing, zóó geweldig, dat 't geheele schip schudde en beefde, terwijl 't water met een damp-

wolk hoog boven 't boord opsteeg en overal brokken ijzer in 't rond vlogen.

Ofschoon wij op alle gebeurlijkheden waren voorbereid, maakte zich toch in 't eerste oogenblik een soort van verbijstering van ons meester; maar wij hadden oogenblikkelijk ook weer besef van onzen toestand.

«Dat is 'n mijn; alle hens in de booten!» riep de stentorstem van onzen kapitein.

Natuurlijk aarzelden wij geen oogenblik, om 't ontvangen bevel uit te voeren.

Omdat er al heel wat schepen op dezelfde wijze naar den kelder waren gegaan, hadden wij vooraf twee van onze booten, van 't allernoodigste voorzien, al buiten boord gehangen, klaar, om in een minuut te kunnen worden gestreken.

't Bevel van onzen kapitein was dan ook nauwelijks door ons gehoord, of ieder was op zijn post.

Er waren nog geen twee minuten verlopen, of we zaten op de riemen en roeiden snel weg van onze boot, die 't voorschip al onder water stak.

Dat was 'n benauwend gezicht en

't scheen, of wij plotseling allemaal stom waren geworden. Ieder van ons trok echter aan de riemen, tot ze kraakten. Weg wilden we, weg van de gevaarlijke plaats, om te voorkomen, dat de zinkende boot ons in de diepte zou meesleuren.

Binnen vijf minuten volgden twee geweldige uitbarstingen, en steeg een breede dampwolk boven ons schip uit zee op.

Toen de dampwolk was weggetrokken, was ons schip onder de golven... er werd niets meer van gezien.

Zwijgend roeiden we heen, den nacht tegemoet. Onze zwerftocht was verre van aangenaam, want nauwelijks was de duisternis ingetreden, of 't begon zóó vervaarlijk te regenen, alsof 't water met bakken uit den hemel naar omlaag werd gesmeten. Van tijd tot tijd moesten wij de riemen even laten rusten, om 't overtollige hemelvocht uit onze booten te hoozen. Doornat zetten wij onzen onzekeren tocht voort, en we leden dien nacht veel door kou en vocht.

Natuurlijk staarden we vol verlangen langs 't zeesoppervlak, zoodra 't daglicht aan den hemel kwam.

Wel was 't verkeer op de Noord-zee in de verste verte niet zoo druk als in gewone tijden, maar toch waren er, naar ons bekend was, nog heel wat stoom- en zeilschepen op zee, die zich door de ettelijke gevaren niet lieten weerhouden, aangelokt door de buitensporig hnoge vrachtprijzen.

Gelukkig was 't droog geworden en ofschoon de zee nog al woelig was, leverde dit voor 't oogenblik voor ons geen gevaar op.

'n 'aar uren later ontwaarden wij

'n zeilschip in 't Oosten vóór ons. Wij begonnen nu met alle kracht te roeien in de richting van 't schip, hopende, door de opvarenden te zullen worden opgemerkt.

De grootste boot, waarover onze kapitein 't bevel voerde, was meer dan 'n kwartier de onze vóór, die onder 't bevel stond van den eersten stuurman.

Onze boot was bemand met tien personen, en die van den kapitein met twaalf.

Om 't half uur losten wij elkaar af aan de roeiriemen. We zullen zoo een uur gewerkt hebben, toen wij tot onze groote vreugde bespeurden, dat 't schip onze seinen had opgemerkt.

Nog een half uur later waren wij aan boord van de Deensche bark «Niobe,» die op reis was van Kopenhagen naar West-Indië.

De kapitein van de «Niobe,» die ons met de meeste welwillendheid bejegende, begreep terecht, dat 't niet zou gaan, ons op den nog al verren tocht mee te nemen, en besloot daarom, naar de plaats van vertrek, of althans naar de naastbijliggende Deensche haven terug te keeren.

Vier dagen later stapten wij gezond en wel in Denemarken aan land. Alles wat wij hadden bezeten, was evenwel met de «Iris» naar den kelder gegaan.

Door tusschenkomst van onzen consul, kwamen wij 'n paar dagen daarna in Noorwegen terug.

Nadat door ons scheepsverklaring was afgelegd, ontvingen wij onze afmonstering, en kon ieder onzer gaan, waarheen hij verkoos.

Natuurlijk ging ik er dadelijk op uit, om te probeeren 'n nieuwe huur te bekomen.

Van een scheepsagent kwam ik te weten, dat er een Deensche schoener in lading lag, met bestemming naar Londen. Aan boord van dien schoener kon nog een matroos geplaatst worden. Ik bood mij dus aan en werd aangenomen. Geen oogenblik dacht ik er aan, dat ik andermaal een deel van het uitgestrekte mijnenveld zou moeten bevaren.

Ruim een week na mijn terugkeer in Noorwegen, zeilde onze schoener «de Hekla» met gunstigen wind naar zee.

In 't ruime sop gekomen, werd onze groote boot van 't benooidigde voorzien en in de takels gehangen, zooals dit in dien tijd op de meeste schepen gebruikelijk was.

Toen wij een paar dagen in zee waren, zagen wij, op niet verren afstand van elkaar, twee mijnen rondrijven.

Was de «Iris» vermoedelijk door 'n verankerde mijn verongelukt, zulke drijvende mijnen waren niet minder gevaarlijk, doordien er geen berekening valt te maken waar zij kunnen zwalken.

Nu 't dag was, zouden wij ze gemakkelijk kunnen vermijden.

In de duisternis van den nacht en tijdens mistig weer was 't gevaar, om met zulke drijvende mijnen in aanraking te komen, niet gering. Wij keken dus terdege uit, en bleven 's nachts met alle hens, zeven man sterk, aan dek.

't Liep al tegen den nanacht en we hoopten, spoedig 't daglicht te zullen zien doorbreken. Wij waren zoo gelukkig geweest, om aan ieder gevaar, dat ons dreigde, te ontkomen. Eensklaps, juist toen wij meenden, de eerste teekenen van den dageraad te zien, werd

door ons 'n geweldige knal waargenomen en tegelijk een stoot gevoeld, heviger nog dan door mij te voren aan boord van de «Iris» was waargenomen. Zoodra wij maar even bekwamen waren van den schrik, ijden wij naar onze boot.

Maar twee man lagen daar al, vlak bij de boot, weerloos op 't dek neergesmeten. Vermoedelijk waren beiden al overleden, getroffen door stukken van de helse machine, of van ons schip. Ook de boot was in spaanders geslagen. Ons eenig redmiddel waren we dus kwijt.

Tijd tot nadenken was er niet, want de schoener zonk onder onze voeten weg. Eer ik er aan denken kon, voelde ik mij onder water verdwijnen, meegesleurd door het zinkende schip. Ik behield gelukkig mijn tegenwoordigheid van geest, en wist wel, dat ik na een poos weer aan de oppervlakte der zee zou komen.

Dit duurde dan ook geen minuut.

Ofschoon ik de zwemkunst maar matig verstond, begon ik dadelijk armen en beenen uit te slaan en poogde te zwemmen.

Hier en daar ontdekte ik een stuk wrakhout, en ik greep mij aan een stomp vast, die juist uit zee opdook. Toen ik er aan hing, zonk 't stuk hout weer terug.

Vermoedelijk was er zóóveel zwaarte van ijzer aan verbonden, dat 't maar even met 't eind boven den waterspiegel kon komen, zonder echter meer zwaarte te kunnen dragen. Ik was dus genoodzaakt, om mijn houvast los te laten en opnieuw te gaan zwemmen. Ander wrakhout werd ik in mijn nabijheid niet gewaar, en van

mijn scheepsmakkers ontdekte ik niemand. Wellicht zwommen ook zij aan 't oppervlak van de groote, zacht golvende zee. Misschien ook waren enkelen gelukkiger geweest dan ik en hadden een wrakstuk weten te grijpen, dat hen drijvende hield.

Ik kan zoo ongeveer een kwartier hebben gezwommen, toen ik merkte, dat mijn krachten afnamen en ik 't niet lang meer zou kunnen volhouden. 't Valt je dan ook volstrekt niet mee, als je met al je plunje en 'n paar laarzen aan, genoodzaakt bent, om te zwemmen.

Vooraf de laarzen hinderden mij erg en ik probeerde ze uit te doen: maar dat lukte me niet. Toen wist ik mijn mes uit den zak te halen, en slaagde er in, het leer door te snijden en mij zóó van de hinderlijke laarzen te ontdoen.

Nu ging 't zwemmen weer iets beter. Toch voelde ik mijn moeheid toenemen.

Juist toen de ergste duisternis voorbij was, werd ik een donker voorwerp gewaar, dat niet ver van mij af dreef. Eerst meende ik een roeiboort te zien en schreeuwde om hulp, terwijl ik met mijn laatste krachten op 't donkere voorwerp toezwom.

Toen ik er vlak bij was, zag ik tot mijn ontzetting, dat wat ik voor een sloep had gehouden, een groote, drijvende mijn was. Eerst dacht ik er aan, dat ik elke aanraking met 't moorddadige voorwerp moest zien te vermijden; maar toen weer meende ik, in die mijn 'n laatste kans op levensbehoud te zien.

Als 't me lukte, mij aan de mijn vast te houden, op een plek, die

veilig kon worden gegrepen, zou ik althans nog wel 't hoofd boven water kunnen houden.

Ik zwom dus nog een paar slagen, en toen krabbelde ik aan de harde wanden van de mijn, zonder houvast te kunnen krijgen. Maar ik herinnerde mij, dat ik in den zak bij mijn knipmes een eind schiemansgaren had zitten. Aanstonds had ik 't uit den zak gehaald, bond er mijn mes aan en slingerde 't over 't boveinde der mijn. Toen ik daarna aantrok, voelde ik, hoe 't touw had vastgegrepen over de stangen van het ding. Nu kon ik me wat opheffen, en maakte beide einden van 't touw onder mijn armen vast, en bengelde nu met 't lijf zacht tegen de mijn.

Wel wist ik, dat 't voorwerp me zou kunnen vernietigen, maar bij 't besef, dat ik anders tóch ten doode was opgeschreven, kwam mij de ééne manier van sterven al precies gelijk voor aan de andere. Niettemin begon toch ook mijn hoop weer te herleven. Met een onuitsprekelijk gevoel van verlichting, zag ik, hoe de zon boven den waterspiegel verscheen. Heel in de verte meende ik visschersschepen te zien.

Als zij nu maar spoedig naderbij kwamen en mij opmerkten! Ik begon luidkeels te roepen en met mijn zakdoek te zwaaien.

Hoe lang ik dit gedaan heb, weet ik zelf niet. Ik voelde mij erg koud worden en kreeg een haast niet te overwinnen gevoel van slaap. Gaf ik aan deze neiging toe, dan was 't met mij gedaan, dat besefte ik heel goed.

Eensklaps vernam ik 't geblas van roerriemen en 'n «Goddank» kwam

mij over de lippen. 't Was of de doofheid uit mijn leden week. Omziende, zag ik een met vier personen bemande boot naderen en ik had nog tegenwoordigheid van geest genoeg, om in 't Noorsch te roepen: «Pas op; 't is een mijn!»

Toen hoorde ik iets in 't water plassen. Met 'n lijn om 't lijf gebonden, was één van de mannen uit de boot gesprongen. Hij had 'n groot mes in den mond.

Zoo kwam hij voorzichtig naar mij toe zwemmen. Al heel gauw had hij behendig 't touw doorgesneden, waarmede ik aan de mijn hing. Snel had hij mij daarna de lijn om 't lijf geslagen, en 'n paar minuten later lag ik in de boot, die, nadat mijn redder er in was getrokken, snel naar den Deenschen treiler «Frederika» roeide.

Ik moest geholpen worden als 'n klein kind en was niet in staat, om te staan. Dadelijk werd mij een kom warme koffie gegeven. Ik kon die niet grijpen, omdat mijn handen verstijfd en opgezwollen waren, evenals al mijn overige ledematen. Ruim drie uren achtereen toch had ik in 't water doorgebracht.

De brave visschers echter lieten mij drinken, en trokken mij zoo spoedig als zij konden, verwarmde kleeren aan en brachten mij in een scheepskooi, waarin zij me onder een stapel dekens bedolven. Ik was nog in staat geweest, om te vertellen, wat er gebeurd was.

Toen bleven de visschers nog geruimen tijd in den omtrek van de plaats des onheils rondkruisen, maar zij werden van ons schip niets dan eenig wrakhout gewaar.

Alle schepelingen waren blijkbaar omgekomen. Ik alleen had er 't leven afgebracht, en dankte mijn redding voornamelijk aan een moordtuig, dat er alleen op ingericht is, om menschen te verdelgen.

Langer dan drie weken bracht ik na mijn landing in 't hospitaal door.

Tweemaal was ik aan den dood door mijnen ontkomen, maar ik waagde er mij toch niet voor de derde maal aan!

Evenwel meen ik wel te mogen aannemen, dat ik de eenige op de wereld ben, die door een mijn gered ben geworden.»

EEN ZEVENTIENDE-EEUWSCH UTHANGBORD.

In 't laatst der zeventiende eeuw kon men op een uthangbord voor 't huis van een «eksteroogentrekker» het volgend rijm lezen:

MARTINUS ROGER IS MIJN NAAM!
 IK TREK ZEER KONSTIG EN BEKWAAM
 UIT DEN GROND 1) EN NAAR BEHOOREN
 EKSTEROOGEN EN LIKDOREN.
 ZOO SUBTIEL 2) EN ZOO GEWIS
 TROTS DEN BESTEN, DIE DAAR IS;
 ZONDER PIJN EN ZONDER BLOED,
 DAT MENIG HEEFT GEVONDEN GOED.

1) De man bedriegt natuurlijk *uit het vleesch*. 2) Voorzichtig.